

Форма № 4

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ ПЕРЕКЛАДУ**

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Ректор (перший проректор)

“ ” _____ 2019 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

ППН-1.1.6.

**"ЗАГАЛЬНЕ ТЕРМІНОЗНАВСТВО ТА АНАЛІТИКО-СИНТЕТИЧНА ОБРОБКА
НАУКОВИХ ТЕКСТІВ"**
(код і назва навчальної дисципліни)

Спеціальність 035 "Філологія"

Напрямок підготовки 035.04 германські мови та літератури (переклад включно)

**Спеціалізація / Освітня програма 035.041 германські мови та літератури
(переклад включно), перша – англійська**

для здобувачів вищої освіти першого ступеня (бакалавр)

гуманітарного факультету
(назва інституту, факультету)

Робоча програма навчальної дисципліни *"Загальне термінознавство та аналітико-синтетична обробка наукових документів"* для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за напрямом підготовки 035 Філологія, спеціальності 035.04 *германські мови та літератури (переклад включно)* за освітньою програмою 035.041 *германські мови та літератури (переклад включно)*, перша – англійська.

„_____” _____ 2019 року. – 19 с.

Розробник: к. філол. н., доц. І.В. Кузнєцова

(автори, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робоча програма затверджена на засіданні *кафедри теорії та практики перекладу*

Протокол № _____ від „_____” _____ 2019 р.

Зав. кафедри _____

_____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

„_____” _____ 2019 р.

Схвалено методичною комісією вищого навчального закладу за напрямом підготовки (спеціальністю) _____

(код, назва)

Протокол № _____ від „_____” _____ 2019 р.

„_____” _____ 20__ р.

Голова _____ (_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

© _____, 2019

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма
Кількість кредитів – 3,5	Галузь знань: <i>03 Гуманітарні науки</i> Спеціальність: <i>035 Філологія</i>	Нормативна	
Модулів – 1	Спеціалізація: <i>0305.041 Германські мови та літератури (переклад включно), основна – англійська</i> Освітня програма: <i>Переклад (англійська мова)</i>	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		4-й	4-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання –		Семестр	
Загальна кількість годин: 105		7-й, 8-й	7-й, 8-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 / 4 самостійної роботи студента – 4 / 5	Освітній ступінь: <i>перший (бакалавр)</i>	Лекції	
		<i>28 год.</i>	<i>4 год.</i>
		Практичні / семінарські	
		<i>14 год.</i>	<i>2 год.</i>
		Лабораторні	
		<i>год.</i>	<i>год.</i>
		Самостійна робота	
		<i>63 год.</i>	<i>99 год.</i>
		Індивідуальні завдання: год.	
		Вид контролю: <i>іспит</i>	

Примітка

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

- для денної форми навчання: 30% до 70%
- для заочної форми навчання: 9 % до 91%

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета викладання дисципліни. Програма спрямована на надання студентам загального уявлення про термін як мовну одиницю; ознайомлення студентів з головними проблемами термінології як науки, історією становлення термінології; дослідження функціонування термінів в понятійно-інформаційних системах і комунікативних процесах; навчання робити порівняльний аналіз терміносистем іноземної та рідної мов; знаходження перекладацькі еквіваленти термінів; досягання адекватного перекладу науково-технічних текстів; забезпечення ґрунтовного оволодіння методами і прийомами складання анотацій і рефератів, їх граматичною стороною.

Завдання вивчення дисципліни. Задля досягнення мовної компетенції програма реалізується шляхом досягнення таких цілей:

- вивчити базові поняття термінології як лінгвістичної науки про терміни та терміносистеми;
- розкрити шляхи вирішення загальнотеоретичних проблем термінології як складової загального мовознавства, природи терміна, його інтернаціоналізації та лексико-семантичної структури;
- висвітлити шляхи виникнення та семантичні особливості терміна і терміносистем;
- сформувати навички дослідження та систематизації лексикографічних та термінологічних матеріалів;
- створити у студентів широку теоретичну базу, що розкриває закономірності процесів реферування й анотування іноземною мовою;
- ознайомити з найбільш відомими видами рефератів і анотацій, у тому числі в електронному виді;
- навчити основам складання вторинного документа (реферату/анотації) іноземною мовою, у тому числі - в електронному виді.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен отримати такі **компетенції**:

- **мовні**, що передбачають знання мов, якими користується перекладач, способів, прийомів та технік перекладу;
- **мовленнєві**, що передбачають певний рівень володіння мовами, знання особливостей функціонування термінів у різних галузях науки та техніки;
- **інтелектуальні**, що передбачають здатність до критичного та креативного мислення, самостійного опановування новим знанням, коректного оцінювання набутого досвіду та теоретичних знань з позицій сучасних досягнень філології та інших гуманітарних дисциплін; здатність оперативно засвоювати нові теорії, концепції, методики дослідження, що генеруються як у галузі філології, так і на міждисциплінарному рівні; здатність до систематизації, зіставлення, узагальнення, різнобічного аналізу мовних явищ, оволодіння різними методами

філологічного аналізу та їх інструментарієм, здатність удосконалювати комунікативні та педагогічні навички, розвивати свій інтелектуальний і загальнокультурний рівень на різних етапах професійного зростання.

- **професійні**, що передбачають знання основних понять і концепцій, сучасних напрямів термінознавства та анотування, реферування, засад співвідношення понять терміна і нетерміна, номенклатури та термінології, анотації та реферату, спірних понять термінознавства, а саме визначення поняття «термін», «термінологія», «терміносистема», типологію (предметно-функціональну та лексико-граматичну) термінології; способи термінотворення та джерела поповнення термінології; насущніші ознаки терміна та номена, анотації та реферату, семантичні процеси термінології, класифікування термінів та інтернаціоналізмів; вміння застосовувати на практиці термінологію, вміння побачити комплексну природу терміну і проаналізувати механізм процесу термінологізації, детермінологізації та ретермінологізації, оволодіння навиками самостійного аналізу текстів та написання анотації та реферату;

- **лінгвокраїнознавчі**, що передбачає володіння фоновими знаннями про своєрідність розвитку термінознавства та реферування в різних країнах світу, історії створення термінів та термінологічних сполучень, національнокультурні особливості країн, мовами яких користується перекладач.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ модуля, теми	Назва і короткий зміст змістового модуля, теми	К--ть аудит. год.
М о д у л ь 1 / С е м е с т р 1 (7)		28
	Змістовий модуль 1	12
Тема 1.	Тема 1. «Предмет і завдання термінології як науки Місце термінології в системі мови. Стили мови і термінологія. Національна та літературна мова. Функціональні стилі. Номінація у науковому, технічному та навчальному спілкуванні. Роль і функції термінології в комунікативних процесах. Комунікація «людина–людина». Комунікація «людина – ЕОМ». Номінація в інформаційних мовах дескрипторного типу. Класифікація в інформаційних мовах. Термінологія і номенклатура. Історія формування та розвиток лінгвістичної термінології. Загальнотеоретичні проблеми термінології як складової загального мовознавства.	2
Тема 2.	Тема 2.. Аналіз словникового складу мови науки і техніки. Аналіз словникового складу мови науки та техніки. Три складові частини лексики науково-технічної прози: загальнолітературна, загальнонаукова, спеціальна. Лексика, яка не належить до фахової, та випадки її вживання в мові НТЛ. Відмінність між сленгом та жаргоном. Уживання архаїчної та неологічної лексики в мові НТЛ.	2

Тема 3.	Тема 3. Визначення терміна та його ознаки Проблема визначення поняття «термін». Протилежні погляди на визначення терміна; визначення терміна (4 – 5 визначень), необхідні та достатні ознаки поняття. Термінологія та номенклатура: стислі відомості про виникнення слова «номенклатура», відмінності між номенклатурою та терміном; визначення номенклатури (за О. Ахмановою). Шляхи виникнення термінів (різні підходи) (приклади). Номінація та її види (приклади). Деривація та її види (приклади). Міграція термінів (приклади).	2
Тема 4	Тема 4 Семантичні процеси в термінології Термінологізація та детермінологізація наукової лексики (приклади); семантична деривація; загальновживане слово; пряме та переносне значення слова; загальне значення та спеціалізоване значення; звуження, розширення значення; метафоричні та метонімічні перенесення (приклади); ретермінологізація: переосмислення одиниць спеціалізованої лексики з інших галузей науки та техніки (приклади); загальні відмінності між об'єктами та предметами термінування; паралельна термінологізація; зовнішня форма терміна; засоби семантичної мотивації значення.	2
Тема 5	Тема 5. Лексико-семантичні групи термінів Синоніми: види та вживання в термінології (приклади). Антоніми: види та вживання в термінології (приклади). Омонімія та полісемія термінів: види та приклади вживання в термінології. Гіпонімічні парадигми (приклади). Паронімія (приклади).	2
Тема 6	Тема 6. "Класифікації термінів Перша класифікація термінів за змістом та друга – за об'єктом назви; третя змістовна класифікація термінів – за логічною категорією; вільні словосполучення та сталі; класифікація термінів за формальною структурою; класифікація за вмотивованістю / невмотивованістю; терміни споконвічні, запозичені, гібридні; з точки зору належності термінів до частин мови; класифікація термінів за авторством; класифікація за сферою використання; історико-лексикологічна класифікація; будова термінів (за О. Коваленком) – прості, складні, терміни-словосполучення; граматична класифікація термінів; терміни-слова; терміни-словосполучення	2
Змістовий модуль 2		16

Тема 7	Тема 7. Інтернаціональна лексика. Класифікація інтернаціоналізмів Поняття інтернаціональної лексики; засоби появи; лексичне запозичення; чотири категорії інтернаціональних форм; причини, які викликають лексичні запозичення; «школа» або «користь» інтернаціоналізмів; етимологічний принцип зіставлення англійських та українських інтернаціоналізмів; «чисті інтернаціоналізми»; повні та часткові інтернаціоналізми; квазікореневі інтернаціоналізми; ознаки асимільованих термінів; однослівні терміни та термінологічні словосполучення; 2 підходи до розмежування складного слова та словосполучення; структурно-семантичний аналіз термінологічних інтернаціоналізмів.	2
Тема 8	Тема 8 Термін та терміносистема. Шляхи виникнення термінів. Визначення поняття «терміносистема». Етапи формування. Типові ознаки терміносистеми. Методи конструювання терміносистем. Шляхи творення термінів (різні підходи) (приклади): побудова термінів шляхом використання внутрішніх ресурсів мови; побудова термінів шляхом прямого запозичення; інші способи. Шляхи термінологічних запозичень. Запозичення з класичних та сучасних європейських мов. Етимологічна паронімія.	2
ТЕМА 9	Тема 9. Асиметрія термінологічних систем Відсутність перекладацьких взаємооднозначних відповідностей; різномовні термінології; синонімія лексичних одиниць; причини множинності позначення; розподіл синонімічних термінів; дублетність, причини появи; упорядкування н/т термінології; економічність терміносистем; полісемія, причини появи; приклади полісемічних термінів; семантичні неоднорідні полісемічні пари; паралельна варіантність; розбіжність у мові оригіналу і в мові перекладу, яку необхідно враховувати при перекладі; диференційний підхід до деяких елементів мови; закономірності перекладу термінології; основи лінгвістичного зіставлення в термінознавстві	2

Тема 10	Тема 10. Анотація та анотування документів Поняття про анотації, їхні функції та призначення. Вимоги до анотації. Характеристика основних посадових обов'язків референта. Принципова різниця між анотацією й рефератом. Відбір матеріалів для анотування. Види анотацій: коротка анотація, розгорнута, описова /довідкова, рекомендаційна, загальна й спеціалізована. Класифікація анотацій. Обсяг анотації. Оформлення й розташування анотації. Загальні вимоги щодо анотацій : облік призначення анотації, обсяг анотації, дотримання логічності структури, дотримання мовних особливостей анотації, що містить у собі наступне: виклад основних положень оригіналу просто, ясно, коротко; запобігання повторень, у тому числі й заголовка статті; дотримання єдності термінів і скорочень; використання загальноприйнятих скорочень; уживання безособових конструкцій типу "розглядається...." і пасивного стану; з використання прикметників, прислівників, вступних слів, що не впливають на зміст; використання деяких узагальнюючих слів і словосполучень, що забезпечують логічні зв'язки між окремими частинами висловлень типу "як показано...", "..., однак", "отже..." і т.д.	4
Тема 11	Тема 11 Реферування документів. Поняття, призначення рефератів. Суть і функції реферату. Класифікація рефератів. Основні етапи розвитку реферування. Значення згортання тексту. Цільові настанови реферування. Способи викладення інформації в рефераті. Екстрагування, перефразовування, інтерпретація. Основні частини реферату: бібліографічний опис первинного документа, властиво реферативна частина (текст реферату), довідковий апарат. Рекомендації щодо написання тексту реферату: вступна частина, описова частина, заключна частина. План завершення написання реферату: актуальність матеріалу, на кого цей матеріал розрахований, ступінь прогресивності матеріалу.	2

Тема 12	Тема 12 Методика та мова анотацій та рефератів Основні етапи теорії та методики анотування. Методика анотування документів. Основні положення методики анотування. Складання анотацій різних типів. Склад анотації: вступна частина - бібліографічний опис, основна частина - перелік основних, розглянутих у публікації проблем; заключна частина - коротка характеристика й оцінка, призначення аннотированої роботи (кому адресується дана публікація). Особливості складання довідкових анотацій. Особливості складання рекомендаційних анотацій. Етапи анотування. Методи викладу інформації в анотації. Специфіка мови й стилю анотації. Робота із заголовками. Особливості анотації на періодичні видання. Методика реферування документів: Попереднє загальне ознайомлення з первинним документом. Реферативний аналіз змісту документа. Узагальнення здобутої інформації. Складання й оформлення реферату. Етапи процесу реферування: 1) Визначення способу охоплення першоджерела 2) Швидке ознайомлювальне читання 3) Конструювання тексту реферату 4) Критичний аналіз отриманого тексту 5) Оформлення й редагування. Особливості реферування документів різних видів. Реферування статей. Реферування книг. Реферування звітної науково-технічної й дослідно-конструкторської документації. Реферування описів винаходів. Особливості реферування іноземних джерел. Мова анотації й рефератів. Специфіка мови реферату й граматико-стилістичні засоби викладу. Стилiстичні особливості рефератів та анотацій. Види цитат: прямі, непрямі, сховані. Перефразовування: граматичне, лексичне, лексико-граматичне. Вибір термінологічної лексики. Відбір ключових фрагментів. Перегрупування фрагментів. Логічний план тексту. Зв'язність тексту. Орфографія. Зовнішнє оформлення. Розділові знаки. Моделі, що використовуються при анотуванні і реферуванні. Складання реферату та анотації. Типові помилки при написанні реферату та анотацій. Типи зачинів.	4
	Разом за семестр:	28 год

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	разом	у т.ч.					разом	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1 / СЕМЕСТР 7												
ЗМ-1												
Тема 1.		2	2			5						8
Тема 2.		2				5						8
Тема 3.		2	2			5		2				8
Тема 4		2				5						8
Тема 5		2	2			5						8
Тема 6		2	1			5			1			8
<i>Разом за ЗМ-1</i>		12	7			30						48
Модуль 2 / СЕМЕСТР 7Н												
Тема 7.		2	2			5						8
Тема 8.		2				5						8
Тема 9.		2	2			5						8
Тема 10		4				6						9
Тема 11		2	2			5		2				8
Тема 12		4	1			7			1			10
<i>Разом за ЗМ-2</i>		16	7			33		4				51
<i>За 1-й семестр</i>	105	28	14			63	105	4	2			99

5. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет і завдання термінології як науки терміну "термінознавство. Самостійні напрямки дослідження термінознавства на сучасному етапі. Предмет та об'єкт дослідження термінознавства. Головні завдання термінознавства. Основні точки зору на вивчення терміна. Місце термінології у системі мови. Зв'язок з лінгвістичними дисциплінами. Зв'язок термінології з нелінгвістичними дисциплінами. Етапи становлення національної мови. Літературна мова. Відношення терміну та літературної мови. Головні признаки лексичного складу літературної мови. Проблема стилю у лінгвістиці. Стилї мови. Принципи функціонування та мовні особливості наукового стилю. Етапи становлення наукового стилю. Функціональні стилї мови. стильовий пласт лексики. Види комунікації, функції терміна у комунікативних	2-

	процесах. Виділення груп термінів у зв'язку з сферами професійної діяльності. Термінологія та номенклатура.	
2	Аналіз словникового складу мови науки і техніки. Визначення терміна. Три частини словника науково-технічної прози: загальнолітературна, загальнонаукова і спеціальна лексика. Нормативний та описовий підходи до визначення терміна. Властивості терміна (за Д.С. Лотте). Семантичні і функціональні особливості загальнонавчального слова і терміну. Визначення терміна. Природа терміна. Семантична структура слова. Особливості семантичної структури термінологічного словосполучення. Вага термінологічної лексики в спеціальних текстах	2
3	Лексико-семантичні групи в термінології: синоніми, антоніми, пароніми, гіпоніми, омоніми та полісемія.	2
4	Семантичні процеси в термінології: термінологізація, детермінологізація, ретермінологізація	2
5	Класифікації термінів Перша класифікація термінів у філософії. Її переваги й недоліки. Класифікація термінів у логіці. Класифікація термінів по логічній категорії. Лінгвістичні класифікації термінів: за змістовною структурою; за формальною структурою; -терміни-слова; терміни-словосполучення. Ускладнення й скорочення термінів. Класифікація за вмотивованістю / невмотивованістю; за мовою-джерелом; за частинами мови; за авторством; за сферою використання; історико-лексикологічна класифікація термінів; класифікація термінів за нормативністю; за частотністю вживання. Класифікація термінів по О.Я.Коваленко. Граматична класифікація термінів. Особливості структури термінів-слів. Особливості структури термінів – словосполучень. Класифікація термінів в залежності від ступеня спеціалізації: загальнонаукові, міжгалузеві та вузько галузеві терміни.	2
6	Термінологія і терміносистема. Шляхи творення термінів. Терміносистема як предмет термінології. Система термінів та її мікросистеми. Організація термінологічних систем на рівні парадигматики. Лексико-семантична структура термінів. Способи творення термінів. Побудова термінів шляхом використання внутрішніх ресурсів мови. Побудова термінів шляхом використання запозичень. Інші способи побудови нових термінів.	2
7	Методика написання анотації та реферату. Типи	2

	зачинів для їх написання. Мова анотації та реферату.	
--	--	--

6. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Годин	
		денна / заочн	
1	немає		

7. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	немає	-

8. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми і зміст завдань	К-сть годин	
1	Тема 1. Предмет і завдання термінології як науки. Термінологія як лінгвістична наука про терміни. Зв'язок термінології з іншими лінгвістичними дисциплінами. Загальні проблеми термінології. Формування концептуальних засад термінознавства. Історія розвитку науки. Історія української термінології. Розвиток української термінології та її перспективи. Характеристика загальної проблематики.	5	9
2	Тема 2. Аналіз словникового складу мови науки і техніки. Визначення терміна. Термін і слово. Критерії термінологічності мовної одиниці. Формальна та змістовна структура термінів. Система функцій терміна. Зв'язок терміна з поняттям. Логічна системність терміна. Мотивованість терміна. Багатозначність терміна.	5	9
3	Тема 3. Семантичні процеси в термінології. Системна організація термінів на рівні лексико-семантичної парадигматики. Роль синонімії в термінологічних системах. Терміни-антоніми та їх парадигматичні властивості. Гіпонімічна парадигма як одна з найважливіших категорій формування термінологічної структури. Поняття лексичної семантики термінів. Термінологізація загальноновживаних слів у термінотворенні. Семантична генералізація та семантизація у термінотворенні. Семантика термінів. Загальноновживана лексика як джерело твірних ресурсів у процесі термінотворення. Структурно-словотвірна система загальноновживаної лексики як основа для побудови системи термінів. Мікросистема фахових термінів як складова лексичного складу мови на лексико-семантичному рівні. Транссемантизація	6	10

	термінів і їх детермінологізація у сфері загальнонавчальної лексики.		
4	Тема 4. Терміни мови та мовлення. Критерії виділення термінів із тексту. Функції слова у мові. Сфера фіксації й її функціонування в термінології. Сфера функціонування і як вона здійснюється. Актуальні терміни мови й узусні терміни мови і як вони функціонують у термінології. Визначення терміну мови й його функції. Критерії визначення термінологічності. Дефінітивний критерій: а) обов'язкова ознака терміна; визначення дефініції; що означає вираження "мати дефініцію"; Критерії концептуальної цілісності: хто запропонував цей критерій; спосіб розмежування простих й складених термінів; визначення терміну відповідно до цієї теорії; "семантична цілісність знака". Інформаційний критерій: ознаки при відборі терміна в словник; особливості включення в словник словосполучень і які вимоги до них пред'являються; не виконання умов відбору; Статистичний критерій. Поняття "відтворюваність, стійкість, ідіоматичність». Критерії логічних теорем: експеримент для визначення термінологічності словосполучення; логічні теореми застосовуються для доказу термінування всього словосполучення; 1 теорема; 2 теорема; 3 теорема; головний критерій для рішення питання про термінологічність елемента тексту.	4	6
5	Тема 5. Мовні паралелі та проблема "несправжніх друзів перекладача". Мовні паралелі: види, форми та причини виникнення. "Несправжні друзі перекладача": групи., причини виникнення. Структура термінів: словотворчі типи. Класифікація словотворчих типів А.С.Дякова, Т.Р. Кияка. Вмотивованість термінів. Словотвірні типи. Продуктивність словотвірних типів у різних мікросистемах. Процес стандартизації. Процес регуляції словотвірних типів. . Професіоналізм, номенклатура та торговельний знак.	5	8
6	Тема 6. Інтернаціональна лексика. Класифікація інтернаціоналізмів. Місце інтернаціональних термінів у системі термінів національних мов. Словотвірна структура інтернаціональних термінів. Принципи міжнародної координації у сфері термінів. Процес інтерслов'янізації термінів. Лексичні інтернаціоналізми й процеси їхнього утворення Лінгвістичні процеси; Екстралінгвістичні процеси; Дискусія про "шкоду й користь" запозичень і інтернаціональної лексики. Класифікація лексичних інтернаціоналізмів: пари із чистою інтернаціоналізацією; пари з гібридною інтернаціоналізацією; пари , утворені на основі російських лексем. повні інтернаціоналізми; часткові інтернаціоналізми. Структурно-семантичний аналіз термінології. повні семантичні кальки; неповні семантичні кальки. Переклад інтернаціоналізмів	5	10
7	Тема 7. Питання перекладу термінів. Передача власних імен та назв при перекладі. Способи перекладу термінологічних одиниць в науково-технічному тексті. Перекладацькі трансформації: а) лексичні трансформації; б) лексико-семантичні трансформації; в) граматичні трансформації; г) лексико-граматичні трансформації. Пам'ятка перекладачеві науково-технічних текстів (за публікацією Кияка Т.Р., Науменко А.М., Огуя О.Д.). Відтворення українських слів латинкою. Системи української транслітерації. Особливості перекладу окремих груп назв. Передача аббревіатур і скорочень.	6	12

	Робота термінолога Розробка наукових термінологій окремих галузей знання. Нормалізація і стандартизація. Термінологічна лексикографія. Публікація праць з термінологічних проблем. Машинна обробка термінологічних даних. Документація. Служба інформації. Обмін досвідом до координації роботи. Навчання термінологів. Створення навчальних посібників. Термінологічне редагування перекладних і оригінальних текстів		
8	Тема 8. Зовнішня структура тексту. Типологія текстів. Форми виразу думки в тексті Особливості науково-технічного і художнього тексту. Сегментація тексту. Типи надфразової єдності. Субтекст і його різновиди. Внутрішня структура тексту. Функціональний підхід до тексту. Тема-рема-тічна прогресія. Імплітність і підтекст. Семантичне згортання тексту і його навчальний потенціал. Проблема «ядерного тексту».	7	15
9	Тема 9. Методика навчання роботі з текстом. Сучасний стан навчання читанню, реферуванню і анотуванню текстів. Робота із заголовком і лексичною основою тексту. складання учбового реферату за курсовою роботою з "Практики перекладу основної мови (англійської)". Правила оформлення рецензій.	10	10
10	Тема 10. Патенти. Основні поняття і терміни. Структура опису винаходу(анотація, огляд відомого рівня техніки і критика прототипу, резюме винаходу, креслення та їх опис, детальний опис винаходу, формула винаходу. Лексичні штампи. Терміни. Граматика. Германська формула винаходу. Американська формула винаходу. Анотування патентів.	10	10
	Разом	63	99

9. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Для студентів денної форми навчання – підготовка усних доповідей за темами змістовних модулів; 2 індивідуальних рубіжних контрольних завдання.

Для студентів заочної форми навчання – контрольна робота у 7 семестрі.

10. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Під час викладання курсу використовуються такі методи навчання:

- 1) методи стимулювання навчальної діяльності: навчальна дискусія, створення ситуації інтересу в процесі викладання, опора на життєвий досвід студентів, унаочнення (демонстрація, ілюстрація), експланаторні (пояснювальні);
- 2) методи організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності: ілюстративний, порівняльно-зіставний, лексико-семантичний, метод жанрово-стилістичного аналізу; робота з підручниками; ілюстрування, демонстрація тощо);
- 3) методи індукції і дедукції, методи аналізу, синтезу, порівняння, узагальнення, виділення головного.

11. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ

У результаті вивчення навчальної дисципліни у 7-му семестрі студент повинен **знати:**

- головні етапи становлення термінології;
- завдання та перспективи розвитку термінології;

- типологію(предметно-функціональну та лексико-граматичну) термінології;
- способи термінотворення та джерела поповнення термінології;

уміти:

- розрізняти наукові терміни та номени, науково-номенклатурну символіку;
- визначати структуру терміна і встановлювати його походження, а також виявляти співвіднесеність денотата та сигніфіката у термінології;
- виявляти терміни в невласливих їм контекстах та визначати їх стилістичну функцію;
- розрізняти основні семантичні процеси та лексико-семантичні групи;
- описувати термінологічну систему.

12. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ

Для студентів денної форми навчання: усні та письмові опитування на семінарських заняттях, аудиторне індивідуальне рубіжне контрольне завдання та іспит.

Для студентів заочної форми навчання: захист контрольної роботи, іспит.

13. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

7 семестр *іспит*

Поточне тестування та самостійна робота						Підсумковий екзамен	Сума
Змістовий модуль 3			Змістовий модуль 4				100
T7	T8	T9	T10	T11	T12		
16	16	18	18	16	16		

Шкалою оцінювання знань студентів університету є 100-бальна шкала:

- **оцінка 95-100 балів** ставиться за глибоке засвоєння програмного матеріалу, застосування при підготовці відповіді матеріалів не тільки рекомендованої, але й додаткової навчальної літератури та творчого підходу, що свідчить про високий та ефективний рівень самостійної роботи студента; чітке володіння граматичним матеріалом, вміння використовувати його при виконанні практичних завдань. Оформлення відповіді має бути акуратним, логічним і послідовним;

- **оцінка 90-94 бали** ставиться за глибоке засвоєння програмного матеріалу, засвоєння граматики, чітке володіння фонетичними знаннями, вміння вести діалог і монолог, розуміти різноманітні тексти на слух, швидко та правильно перекладати речення з однієї мови на іншу. При цьому оформлення відповіді (письмової роботи) повинно бути акуратним, логічним та послідовним;

- **оцінка 85-89 балів** ставиться за повне засвоєння програмного матеріалу та наявне вміння розуміти мову оригіналу на слух, усвідомлене застосування знань для виконання письмових контрольних робіт; за умови виконання всіх вимог, які передбачені для оцінки «відмінно» при наявності незначних граматичних та лексичних помилок. Оформлення виконаного завдання має бути охайним;

- **оцінка 75-84 бал** ставиться за повне засвоєння програмного матеріалу та наявне вміння орієнтуватися в мовному матеріалі, усвідомлене застосування знань для виконання практичних завдань (контрольних робіт та тестових завдань). При виконанні завдань та під час контролю навичок діалогічного та монологічного мовлення студент

припускається окремих не грубих помилок. Оформлення виконаного письмового завдання має бути охайним;

- **оцінка 70-74** бали ставиться за недостатнє засвоєння програмного матеріалу та середній рівень засвоєння граматичного та лексичного матеріалу. При виконанні письмових контрольних робіт студент припускається значної кількості помилок, показує задовільний рівень засвоєння навичок діалогічного та монологічного мовлення. В письмових роботах студента є елементи неохайності (закреслення, виправлення, нечітке написання букв);

- **оцінка 60-69** балів ставиться за часткове засвоєння програмного матеріалу, часткове вміння застосовувати граматичні та лексичні знання та деякі навички діалогічного та монологічного мовлення. В письмових роботах студента багато граматичних та лексичних помилок, сама ж робота оформлена неохайно;

- **оцінка 35-59** балів ставиться тому студенту, що не засвоїв програмний матеріал, не може виконати правильно жодне практичне письмове завдання, не розуміє іноземної мови на слух, не може перекладати ні окремі речення, ні тексти з однієї мови на іншу;

- **оцінка 1-34** бали ставиться за повну відсутність знань та незасвоєння програмного матеріалу.

Під час контролю враховуючи наступні види робіт:

- активність роботи студента на семінарських заняттях оцінюється в 50 балів;
- виконання індивідуального рубіжного контрольного оцінюється у 50 балів.

Підсумковий контроль визначається як середня двох контролів за перший і другий змістовні модулі.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85 – 89	B	добре	
75 – 84	C		
70 – 74	D	задовільно	
60 – 69	E		
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
01 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

14. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

- роздатковий матеріал
- діaproектор
- дошка
- DVD-проектор

15. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

- Білозерська Л.П. Термінологія та переклад. Вінниця : Нова книга, 2010. 232 с.
2. Головин Б. Н., Лингвистические основы учения о терминах. М. : Мир, 1987. 105 с.
3. Даниленко В.Т. Лингвистические проблемы научно-технической терминологии. М. : Высшая школа, 1970. – 288 с.
4. Д'яков А. С. Основи термінотворення. Семантичні та соціолінгвістичні аспекти. К.: Академія, 2000. 234 с.
5. Зарицький М. С. Актуальні проблеми українського термінознавства: Підручник для студ. вищих навч. закл. / Національний технічний ун-т України "Київський політехнічний ін-т". К. : Політехніка; ТОВ "Фірма "Періодика", 2004. 124 с.
6. Кузнєцова І.В. Конспект лекцій з курсу «Термінологія» для студентів 4 курсу спеціальності «Переклад» для усіх форм навчання. Ч. 1. Запоріжжя : ЗНТУ, 2018. 78 с.
7. Кузнєцова І.В. Конспект лекцій з курсу «Термінологія» для студентів 4 курсу спеціальності «Переклад» для усіх форм навчання. Ч. 2. Запоріжжя : ЗНТУ, 2019. 78 с. (у друці)
8. Мельников Г.П. Основы терминоведения / Г.П. Мельников - М.: Изд-во ун-та дружбы народов, 1991. 116 с.
9. Панько Т.І. Українське термінознавство. Львів: Світ, 1994. 297 с.
10. Соболев Ю.А. Конспект лекцій по курсу «Терминология» для студентов всех специальностей всех форм обучения. Запорожье:ЗНТУ, 2006. 112 с.
11. Суперанская А.В. Общая терминология: Терминологическая деятельность М.: Москва, 2005. 256 с.
12. Циткина Ф. А. Терминология и перевод. Львов: Світ, 1988. 186 с.

Допоміжна

1. Алексеева Л.М. Проблемы термина и терминообразования. Учебное пособие по спецкурсу. Пермь: Перм. ун-т, 1998. 281 с.
2. Виноградов В.В. Вопросы терминологии. М.: МГУ, 1961. 318 с.
3. Винокур Г.О. О некоторых явлениях словообразования в русской технической терминологии // Труды МИФЛИ . Т.5. М.: Высшая школа, 1939. 150 с.

4. Гак В.Г. Семантическая структура слова как компонент семантической структуры высказываний // Семантическая структура слова. М.: Мир, 1971. 344с.
5. Гринёв С. В. Введение в терминоведение. М.: МГУ, 1993. 246 с.
6. Даниленко В.П. Русская терминология: Опыт лингвистического описания. М.: Наука, 1977. 246с.
7. Даниленко В.П. Теоретичні та практичні аспекти нормалізації наукової термінології // Мовознавство. 1980. № 6. С. 16–21.
8. Капанадзе Л.А. О понятиях «термин» и «терминология» // Развитие лексики современного русского языка. М.: МГУ, 1965. С. 34-76.
9. Кияк Т.Р. Мотивированность лексических единиц (количественные и качественные характеристики). Львов: Вища школа, 1988. 160 с.
10. Кияк Т. Р. До питання про "своє" і "чуже" в українській термінології. // Мовознавство. 1994. № 1. С. 22–25.
11. Кузнєцова І.В. Семантичні процеси формування термінологічних систем // Нова філологія. Збірник наукових праць. Запоріжжя: ЗНУ, 2010. № 42. С. 107-112.
12. Кузнєцова І.В. Особливості формування економічної термінології за допомогою семантичної деривації // Наукові записки Серія «Філологічна» Випуск 14. Міжкультурна комунікація: мова – культура – особистість. Острог, 2010. С.375-381.
13. Кузнєцова І.В. Особливості та аналіз англійських фразеологізмів-соматизмів при перекладі на українську мову // Нова філологія. Збірник наукових праць. Запоріжжя: ЗНУ, 2011. № 47. С. 82-86.
14. Кузнєцова І.В. Особливості та аналіз англійських фразеологізмів-соматизмів // Новітня філологія . № 40. Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім.. Петра Могили, 2011. С. 35-46.
15. Кузнєцова І.В. Особливості утворення англійських сільськогосподарських термінів // Нова філологія. Збірник наукових праць. Запоріжжя: ЗНУ, 2012. № 51. С.103-107.
16. Кузнєцова І.В. Метафора та метонімія як механізми творення та розвитку англійської військової термінології // Вісник Запорізького національного університету, Серія “Філогічні науки”.Запоріжжя, 2013, № 4. С. 88-91.
17. Кузнєцова І.В. Структурні особливості утворення англійських термінів ландшафтного дизайну // Наукові записки національного університету «Острозька академія»: зб. наук. пр. Серія «Філологічна». Острог : НАУ. Випуск 59, 2015. С. 107-109.
18. Кузнєцова І.В. Структурний аналіз англійських однокомпонентних архітектурно-будівельних термінів // Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія. Вип. 19, том 1. Одеса, 2015. С.78-81.
19. Кузнєцова І.В. Особливості перекладу англійської термінології ландшафтного дизайну // Фаховий та художній переклад: теорія, методологія, практика: зб. наук. пр. / за заг. ред. А.Г. Гудманяна, С.І. Сидоренка. К.: Аграр Медіа Груп, 2016. С. 204-209.

20. Кузнєцова І.В. Семантична трансформація англійських термінів ландшафтного дизайну // Наукові записки Ніженського державного університету ім. М. Гоголя. Серія “Філологічні науки”. Ніжін : НДУ ім. М. Гоголя, 2016. Кн.1. С. 38-42.
21. Кузнєцова І.В. Семантичні процеси та тематичні групи у англійській термінології ландшафтного дизайну // Наукові записки національного університету «Острозька академія» Серія «Філологічна» : зб. наук. пр. Випуск 60, 2016. С. 170-172.
22. Кузнєцова І.В. Семантичний аналіз англійських термінів архітектури та будівництва // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Філологія». Вінниця, 2016. С. 75-82.
23. Кузнєцова І.В. Особливості перекладу англійських архітектурно-будівельних термінів // Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія. Вип. 21, том 1. Одеса, 2016. С.78-81.
24. Кузнєцова І.В. Особливості перекладу англійських семантичних неологізмів // Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія. Вип. 25, том 2. Одеса, 2016. С.186-189. Index Copernicus.
25. Кузнєцова І.В. Аналіз вживання англійських термінологізмів у когнітивному аспекті // Наукові записки Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя. Серія: Філологічні науки». Ніжін, 2017. С. 68-71. Index Copernicus
26. Кузнєцова І.В. Особливості перекладу метафор-неологізмів в текстах англійської преси // Науковий вісник херсонського державного університету. Серія лінгвістика. Випуск. Херсон:ХДУ, 2018 . С. 67-75. Index Copernicus
27. Куш Є.О., Кузнєцова І.В. Переклад галузевих науково-технічних текстів: навчальний посібник. Запоріжжя : Кругозір, 2015. 360 с.
28. Лейчик В. М. Терминоведение: Предмет, методы, структура. / М. : Либриком, 2007. 256 с.
29. Павлова О.І. Мова науки та її лексичний склад. // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». 2006. №559. С. 25-31.
30. Павлова О.І. Англійські бінарні терміни-фраземи і проблеми їх перекладу // Вісник житомирського державного університету ім. І.Франка. 2004. №17. С. 203-205.
31. Пілецька Н.В. Економічна термінологія як об'єкт дослідження. // Проблеми української термінології. 2008. № 620. С. 175-181.
32. Пузевич Т. В. К вопросу о выявлении степени идиоматичности терминов-фразем // Мова і Культура. 2009. Вип.11. Т. IX. С. 120–126.
33. Рецкер Я.И. Теория перевода и переводческая практика. М. : Москва, 2010. 244 с.
34. Arntz R. Einführung in die Terminologearbeit. Hilesheim : Georg Olms, 2002. 331 s.

16. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Д'яков А., Кияк Т., Куделько З. Основи термінотворення: Семантичні та соціолінгвістичні аспекти. - Київ: КМ Academia, 2000. 218. URL: http://ukrknyga.at.ua/load/movoznavstvo/d_39_jakov_a_kijak_t_kudelko_z_osnovi_terminotvorennja_semantichni_ta_sociolingvistichni_aspekti/4-1-0-1486 (дата звернення 28.01.2019).
2. Кочан І.М. Системність, динаміка, кодифікація слів з міжнародними кореневими компонентами в сучасній українській мові. К.: 2006.407с. URL: <http://www.disslib.org/systemnist-dynamika-kodyfikatsia-sliv-zmizhnarodnymy-korenevymy-komponentamy-v.html> (дата звернення 21.01.2019).
3. Кияк Т. Фахові мови як новий напрям лінгвістичного дослідження // Іноземна філологія, 2009. Вип. 121. С. 138-141. URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/infil/2009_121/articles/14%20kyiak%20ling.pdf (дата звернення 13.02. 2019).
4. Шелов С.Д.. Еще раз об определении понятия термин. URL: [http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:oTOFS76n_5UJ:www.unn.ru/pages/e-library/vestnik/99999999_West_2010_4\(2\)/107.pdf+&hl=ru&gl=ua](http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:oTOFS76n_5UJ:www.unn.ru/pages/e-library/vestnik/99999999_West_2010_4(2)/107.pdf+&hl=ru&gl=ua) (дата звернення 14.02.2019)
5. Умерова М.В. Формирование и развитие терминологий и терминосистем URL: <http://rudocs.exdat.com/docs/index-153173.html> (дата звернення 16.02.2019).